

залучати зовнішніх фахівців з економічної безпеки, оскільки вони здатні об'єктивно і неупереджено оцінити стан економічної безпеки підприємства та виходячи зі свого досвіду, рівня знань та умінь запропонувати ефективні заходи щодо його покращення.

Отже, фінансово-економічна безпека є результатом прояву комплексного ряду відповідних характеристик, які включають в себе ступінь насиченості фінансовими ресурсами та їхній якісний склад, баланс доходів та витрат підприємства, стратегічні пріоритети керівного складу підприємства, забезпечення сталості розвитку, гнучкість в управлінні та прийнятті рішень тощо. Підсумовуючи можемо з упевненістю стверджувати, що головною метою фінансової безпеки підприємства є гарантія його стабільного та максимально ефективного функціонування сьогодні та достатній потенціал розвитку в майбутньому.

РОЛЬ МОНІТОРИНГУ В СИСТЕМІ ЗАХОДІВ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Козирєва А.В.

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

науковий керівник – Власова О.Є., к.е.н., доцент

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

В умовах передкризової ситуації у вітчизняної економіці, загостреної політичної боротьби, динамічної зміни зовнішнього середовища (перш за все - закордонного) особлива увага повинна приділятися фінансово-економічній безпеці, як одному з найважливіших напрямів підвищення ефективності функціонування підприємства, економічних систем різного призначення і рівня ієрархії.

Механізм управління фінансово-економічною безпекою підприємства створюється з метою забезпечення правильного використання всіх захисних заходів для мінімізації (або недопущення) негативного впливу небезпек, загроз та ризиків. Механізм управління проявляється насамперед за допомогою управлінських відносин, реалізованих шляхом використання відповідних методів на основі принципів управління.

Одним з найбільш ефективних та дієвих інструментів управління системою фінансово-економічної безпеки, який дозволяє оперативно реагувати на динамічні зміни зовнішнього середовища, вдосконалити процес фінансового планування та визначення оптимальних напрямів розвитку підприємства, виступає фінансовий моніторинг.

Методологічна база застосування фінансового моніторингу, як інструменту фінансово-економічної безпеки стала темою досліджень ведучих вітчизняних і зарубіжних вчених, таких як: Кудін С. І., Мусієць Т. В.,

Зубок Н. І., Грунин О., Дем'яненко М. Я., Герасимчук В.Г., Козаченко А. В., Куркин Н. В., Сумець О. М., Новікова О. Ф., Мойсеєнко І. П., Шолок О. О. та інші, які займалися вивченням й аналізом моніторингу загроз економічної безпеки на підприємстві.

Останніми роками в теорії і практиці управління фінансово-господарською діяльністю підприємств дедалі більшого вжитку набуває поняття “моніторинг”. Необхідність появи на сучасних етапах розвитку підприємств цього елемента пояснюється наступним:

1. необхідність зміщення акцентів контролю над минулими подіями та процесами на передбачення і розробку сценаріїв реагування підприємства на майбутні зміни;

2. необхідність відстеження релевантної інформації про фінансово-господарський стан підприємства в режимі реального часу та в умовах інформаційної перенасиченості. Оскільки одним з головних принципів моніторингу є відмова від аналізу надлишкової інформації й аналіз тільки основних факторів та характеристик стану і структури підприємств. Це пояснюється тим, що дані аналізу та бухгалтерського обліку можуть не віддзеркалювати реального стану підприємства та окремих його елементів через свідомо внесені коректування з відома керівництва в інтересах політики фінансової та податкової оптимізації;

3. підвищення нестабільності зовнішнього середовища, яке вимагає швидкого реагування системи управління, підвищення рівня її адаптивності та гнучкості.

На мій погляд, фінансовий моніторинг являє собою чітко організовану систему спостереження за виконанням всіх завдань і доручень, передбачених бізнес-планом, який охоплює всі рівні - від робочих місць, дільниць, бригад до управління виробництвом і фірмою в цілому; безперервний нагляд за підконтрольними показниками фінансової діяльності, визначення розмірів відхилення фактичних результатів від прогнозованих і виділення причин таких відхилень. Він охоплює систему безперервного інформування керівництва про стан всіх сфер діяльності відповідно до затвердженого переліку окремих і загальних показників: стан портфеля замовлень і його відповідності задачам і вимогам фірми, ходу підготовки виробництва і впровадження технологічних та інших інновацій, виконання виробничих програм, дотримання кошторисних витрат на виробництво, виконання інвестиційної програми, фінансового стану фірми, дебіторської та кредиторської заборгованості і т.п.

До головних цілей моніторингу можна віднести:

1. оцінка стану і динаміки розвитку підприємства;
2. виявлення деструктивних тенденцій і процесів розвитку потенціалу підприємства;
3. визначення причин, джерел, характеру, інтенсивності дії загроз економічної безпеки;
4. прогнозування наслідків дії загроз економічної безпеки;

5. системно-аналітичне вивчення ситуації і тенденцій її розвитку, що склалася, а також розробка цільових заходів щодо виявлення й зменшенню загроз підприємству.

Моніторинг, як будь-який процес, складається з низки послідовних дій:

1. ідентифікація підприємства (господарського суб'єкту) і об'єкту моніторингу;

2. формування системи техніко-економічних показників оцінки економічної безпеки підприємства з урахуванням специфіки його функціонування;

3. збір і підготовка інформації, що характеризує стан об'єкту моніторингу;

4. виявлення чинників, що характеризують перспективні напрями розвитку підприємства;

5. моделювання і формування сценаріїв або стратегій розвитку підприємства;

6. розрахунок техніко-економічних показників підприємства на всю глибину прогностичного періоду;

7. проведення аналізу показників економічної безпеки;

8. розробка пропозицій по попередженню і нейтралізації загроз економічної безпеки підприємства.

Згідно із визначених цілей та завдань фінансового моніторингу доцільним є виокремлення наступних його функцій:

1. нагляд за ходом реалізації фінансових завдань, встановлених системою планових фінансових показників і нормативів;

2. вимірювання ступеня відхилення фактичних результатів фінансової діяльності від передбачених;

3. діагностика серйозних погіршень у фінансовому стані підприємства і суттєвого зниження темпів його фінансового розвитку;

4. виявлення причин та центрів виникнення відхилень у фінансовому розвитку підприємства;

5. перевірка відповідності методів управління господарською діяльністю (в т.ч. фінансами) сучасному стану фінансового середовища та ініціація за необхідності зміни методів управління;

6. у разі потреби здійснення коригування окремих цілей і показників фінансового розвитку у зв'язку із зміною зовнішнього фінансового середовища, кон'юнктури ринку і внутрішніх умов здійснення господарської діяльності підприємства.